

Libris .RO

Respect pentru oameni

ROBERT T. KIYOSAKI

în colaborare cu
SHARON L. LECHTER

TATĂ BOGAT, TATĂ SĂRAC

*Educația financiară
în familie*

Ediția a III-a

Traducere din engleză de
IRINA-MARGARETA NISTOR

CURTEA VECHE

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	7
<i>Introducere</i> Există o cerință	9
Capitolul 1 Tată bogat, tată sărac	21
<i>Lecții</i>	
Capitolul 2 Lecția întâi — Cei bogați nu muncesc pentru bani	31
Capitolul 3 Lecția a doua — De ce trebuie predat alfabetul financiar	69
Capitolul 4 Lecția a treia — Vezi-ți singur de afacerea ta	101
Capitolul 5 Lecția a patra — Istoria impozitelor și puterea companiilor	113
Capitolul 6 Lecția a cincea — Cei bogați inventează banii	129
Capitolul 7 Lecția a șasea — Munciți ca să învățați — nu munciți pentru bani	155
<i>Începuturi</i>	
Capitolul 8 Depășirea obstacolelor	173
<i>Pornirea</i>	
Capitolul 9 Pornirea	195
Capitolul 10 Mai vrei să fii bogat? Iată ce ai de făcut	219
<i>Epilog</i> Cum puteți plăti facultatea copilului cu doar 7 000 de dolari	225

CAPITOLUL 1

*Tată bogat, tată sărac**Așa cum povestește Robert Kiyosaki*

Am avut doi tați, unul bogat și celălalt sărac. Unul avea multă școală și era foarte inteligent; avea doctoratul și făcuse patru ani de studiu în mai puțin de doi ani. După care mersese la Universitatea Stanford, la Universitatea din Chicago și la Universitatea Northwestern pentru masterat, peste tot beneficiind de burse integrale. Celălalt tată n-a terminat nici opt clase.

Amândoi reușiseră în carieră muncind din greu toată viața. Amândoi aveau venituri substanțiale. Și totuși, unul s-a luptat cu problemele financiare toată viața. Celălalt a devenit unul dintre cei mai bogați oameni din Hawaii. Unul a murit lăsând zeci de milioane de dolari pentru familie, societăți de binefacere și o biserică, celălalt a lăsat datorii.

Amândoi erau puternici, carismatici și aveau un cuvânt greu de spus. Amândoi ne-au dat sfaturi, dar nu aceleași sfaturi. Ambii credeau cu tărie în educație, dar nu recomandau același traseu al studiilor.

Dacă aș fi avut un singur tată, ar fi trebuit să accept sau să-i resping sfatul. Faptul că aveam doi tați care să mă sfătuiască mi-a oferit ocazia să aleg între puncte de vedere diferite; ale unui om bogat și ale unui om sărac.

În loc să-l accept sau să-l resping pur și simplu pe unul sau pe celălalt, mi-am dat seama că de fapt pot reflecta mai mult, comparând posibilitățile și alegând de unul singur.

Problema era că la vremea aceea cel bogat nu era încă bogat, iar cel sărac nu era încă sărac. Amândoi erau la început de drum și se zbăteau între problemele financiare și cele de familie. Aveau însă puncte de vedere foarte diferite în privința banilor.

De exemplu, unul dintre ei spunea: „Banul este ochiul dracului.“ Celălalt zicea: „Lipsa banului este ochiul dracului.“

Ca puști, având doi tați cu caracter puternic, era greu să mă las influențat de amândoi la fel. Voiam să fiu un fiu bun și să-i ascult, doar că tații mei nu spuneau același lucru. Diferența între punctele lor de vedere mai ales în privința banilor era atât de mare, încât acest lucru m-a făcut curios și m-a intrigat. Am început să mă gândesc tot mai mult la ce voia de fapt să spună fiecare.

Când eram singur reflectam mai tot timpul, întrebându-mă, de exemplu: „De ce a spus asta?“ Apoi îmi puneam întrebări în privința afirmației celuilalt tată. Ar fi fost mult mai simplu să spun doar așa: „Mda, are dreptate. Sunt de acord.“ Sau să resping pur și simplu un punct de vedere, zicând: „Bătrânul nu știe ce vorbește.“ În schimb, faptul că aveam doi tați pe care îi iubeam m-a obligat să reflectez și în final să aleg o modalitate de a gândi eu însumi. Procesul alegerii s-a dovedit a fi mult mai valoros pe termen lung decât o simplă acceptare sau respingere a unui singur punct de vedere.

Unul dintre motivele pentru care cei bogați se îmbogățesc tot mai mult, cei săraci sărăcesc tot mai mult, iar clasa de mijloc se zbate în datorii este faptul că despre bani se învață acasă, și nu la școală. Cei mai mulți dintre noi află despre bani de la părinți. Deci, ce poate un părinte sărac să-i spună copilului său despre bani? Doar: „Vezi-ți de școală și învață serios.“ Copilul poate termina cu note excelente, dar să aibă o slabă pregătire financiară. Lucrurile acestea i-au fost inoculate pe când era mic.

Despre bani nu se învață la școală. Școlile se concentrează asupra obiectelor de studiu și a formării profesionale, dar nu și asupra capacității de rezolvare a problemelor financiare. Acest lucru explică de ce bancheri, doctori și contabili foarte deștepți,

care au avut note excelente la școală, se zbat toată viața pentru a-și rezolva problemele financiare. Veșnica noastră datorie națională este produsă în mare parte de politicieni cu multă școală și reprezentanți guvernamentali care iau hotărâri financiare fără să aibă o pregătire în privința banilor.

Adesea mă gândesc la noul mileniu și mă întreb ce se va întâmpla când vom avea milioane de oameni care vor avea nevoie de sprijin financiar și medical. Ei vor depinde de familiile lor sau de stat pentru a beneficia de asistență financiară. Ce se va întâmpla când Asigurările Medicale și Sociale vor rămâne fără bani? În ce fel poate o națiune să supraviețuiască, atâta vreme cât abordarea problemei banilor continuă să fie lăsată în grija părinților — care în majoritate vor fi sau sunt deja săraci?

Cum aveam doi tați cu un cuvânt greu de spus, am învățat de la amândoi. A trebuit să reflectez la sfatul fiecăruia și făcând asta am reușit să descopăr un punct de vedere asupra puterii și efectului gândirii fiecăruia asupra propriei lui vieți. De exemplu, unul dintre tați avea obiceiul să spună: „Nu-mi pot permite.“ Celălalt interzicea folosirea acestei exprimări. El insista să spun: „Cum aș putea face să-mi permit asta?“ Una este o afirmație, iar cealaltă este o întrebare. Una te lasă de izbeliște, iar cealaltă te obligă să gândești. Tatăl meu care în-curând-va-fi-bogat ar explica faptul că dacă spui automat: „Nu-mi pot permite“ creierul încetează să mai funcționeze. Punând întrebarea „Cum aș putea face să-mi permit asta?“ creierul e pus la muncă. Asta nu însemna că dorea să spună că poți să-ți cumperi tot ce vrei. Dar avea un adevărat fanatism în privința exersării minții, acest cel mai puternic calculator din lume. „Creierul meu este zilnic tot mai puternic pentru că îl exersez. Cu cât este mai puternic, cu atât câștig mai mulți bani.“ El era convins că dacă spunem automat „Nu-mi pot permite“, acesta este un semn al unei leneviri intelectuale.

Deși ambii tați munceau din greu, am observat că unul dintre ei avea obiceiul să nu-și pună mintea la contribuție atunci când era vorba de bani, în vreme ce celălalt și-o exersa din plin. Rezultatul pe termen lung a fost că unul dintre ei a avut o creștere financiară puternică, în vreme ce celălalt una slabă. E ase-

meni diferenței dintre o persoană care merge să facă sport în mod regulat și una care stă pe canapea și se uită la televizor. Exercițiul fizic bine făcut sporește șansa de a fi sănătos, iar exercițiul mental bine făcut sporește șansa de a fi bogat. Lenea aduce prejudicii atât sănătății, cât și averii.

Cei doi tați ai mei aveau sisteme de gândire opuse. Unul dintre ei credea că oamenii bogați trebuie să plătească mai multe impozite ca să aibă grijă de cei mai puțin norocoși. Celălalt spunea: „Impozitele îi pedepsesc pe cei care produc și îi răsplătesc pe cei care nu produc.“ Unul dintre tați mi-a recomandat: „Învață serios ca să găsești o companie bună la care să lucrezi.“ Celălalt mi-a sugerat: „Învață serios ca să găsești o companie bună pe care s-o cumperi.“

Unul mi-a zis: „Motivul pentru care nu sunt bogat este că vă am pe voi, copiii.“ Celălalt a spus: „Motivul pentru care trebuie să fiu bogat este că vă am pe voi, copiii.“ Unul încuraja conversațiile despre bani și afaceri în timpul mesei, celălalt interzicea acest subiect la masă.

Unul spunea: „Când e vorba de bani, nu îți asuma riscuri.“ Celălalt zicea: „Învață să stăpânești riscurile.“

Unul credea: „Căminul nostru este cea mai mare investiție și cel mai mare activ al nostru.“ Celălalt credea: „Casa mea este un pasiv și când propria-ți casă devine cea mai importantă investiție înseamnă că ai încurcat-o.“

Ambii tați își plăteau facturile la timp, unul însă și le plătea primele, iar celălalt la urmă.

Unul dintre tați credea într-o companie sau într-un guvern care să se îngrijească de tine și de nevoile tale, era mereu preocupat de creșterea salariului, de planurile de pensii, de avantajele medicale, de concediul de boală, de zilele de vacanță și de alte asemenea. Era impresionat de doi dintre unchii săi care intraseră în armată și se aleseseră cu o pensie și o grămadă de alte avantaje pe viață după douăzeci de ani de serviciu activ. Agreea ideea de asigurări medicale plătite și privilegiile pe care le acordă armata pensionarilor săi. De asemenea, iubea sistemul de funcții definitive valabil în universități. Uneori, ideea protejării locului de muncă pe viață și alte avantaje păreau mai importante decât

slujba propriu-zisă. Adesea spunea: „Am muncit din greu pentru stat și merit toate aceste drepturi.“

Celălalt credea într-o independență financiară totală. El era împotriva mentalității „drepturilor“, socotind că duce la slăbiciuni și la existența persoanelor nevoiașe din punct de vedere financiar. El era foarte categoric în ce privește competența financiară pe care trebuia să o aibă fiecare și asigurarea prin propriile puteri a acesteia.

Unul dintre tați se zbătea să pună deoparte câțiva dolari. Celălalt pur și simplu crea investiții.

Unul dintre tați m-a învățat cum să scriu un CV impresionant ca să îmi găsească o slujbă bună. Celălalt m-a învățat cum să fac planuri de afaceri serioase, astfel încât să pot crea locuri de muncă.

Fiind produsul a doi tați puternici, mi-am putut permite luxul să observ efectele pe care niște idei diferite le pot avea asupra vieții cuiva. Am constatat că oamenii într-adevăr își modelează viața prin gânduri.

De exemplu, tatăl meu cel sărac spunea mereu: „Nu voi fi niciodată bogat.“ Și această profecție s-a transformat în realitate. Tatăl meu cel bogat, pe de altă parte, când vorbea despre el spunea întotdeauna că este bogat. Zicea cam așa: „Sunt un om bogat, și oamenii bogați nu fac asta.“ Chiar și când era lefter după un recul financiar major, continua să vorbească despre el ca despre un om bogat. Se descria astfel: „Există o diferență între a fi sărac și a fi lefter. A fi lefter e o situație temporară, a fi sărac e o situație veșnică.“

Tatăl meu cel sărac mai spunea: „Nu mă interesează banii“, sau „Banii nu contează.“ Tatăl meu cel bogat spunea întotdeauna: „Banii înseamnă putere.“

Puterea gândurilor noastre nu poate fi măsurată sau apreciată, dar mi-a fost limpede încă din copilărie că trebuie să-ți conștientizezi gândurile și felul în care te exprimi. Am observat că tatăl meu cel sărac nu era sărac din pricina sumei pe care o câștiga și care era considerabilă, ci din pricina gândurilor și faptelor lui. Copil fiind și având doi tați, mi-am dat seama foarte bine că trebuie să am grijă ce gânduri aleg să fie ale mele. Pe cine să ascult — pe tatăl meu cel bogat, sau pe cel sărac?

Deși amândoi aveau un enorm respect față de învățământ, nu se înțelegeau deloc în privința lucrurilor cu adevărat importante ce trebuie aflate. Unul voia să studieze serios, să-mi iau o diplomă și o slujbă și să muncesc pentru bani. Voia să învăț ca să ajung un profesionist, să fiu avocat sau contabil, sau să urmez școala oamenilor de afaceri și să îmi dau masteratul. Celălalt m-a încurajat să studiez ca să fiu bogat, să înțeleg cum e cu banii și cum să-i fac să acționeze în favoarea mea. „Eu nu muncesc pentru bani“ — erau vorbele pe care le repeta mereu, „banii muncesc pentru mine!“

La 9 ani am hotărât să-l ascult și să învăț de la tatăl meu cel bogat cum e cu banii. Procedând astfel, am ales să nu-l mai ascult pe tatăl meu cel sărac, deși el avea toate diplomele din lume.

Lecția lui Robert Frost

Robert Frost este poetul meu preferat. Îmi plac multe dintre poeziile sale, dar o prefer pe aceasta: *Drumul nebătut*. Folosesc învățămintele sale aproape zilnic.

DRUMUL NEBĂTUT

Două drumuri mi se arătară în pădurea aurie
Și tare regretam că-mi fusese dat tocmai mie
Să aleg. Călător fiind, am stat acolo îndelung
Și am privit departe pe cel ce dădea într-un crâng
Iar copacii îmi păzură dintr-o dată întinși la pământ.

După ce am apucat-o pe celălalt drum
Crezând că poate am ales mai bine acum
Căci parcă avea mai multă iarbă
Mi-am spus repede, în barbă,
Că sunt cam la fel.

În acea dimineață semănau atât de mult
Frunzele nu fuseseră călcate demult
Oh, am pornit-o pe cel dintâi și a doua zi
Deși știam exact unde mă voi opri.
Și atunci m-am îndoit de el.

Vă spun toate acestea cu un oftat,
S-a întâmplat cândva, pe înnoptat,
În pădure două drumuri am văzut —
L-am apucat pe cel mai puțin bătut
Și asta a contat.

Lecții

ROBERT FROST [1916]

Și într-adevăr a contat enorm.

De-a lungul anilor, m-am gândit adesea la poezia lui Robert Frost. Faptul că am ales să nu ascult sfatul învățatului meu tată și să nu preiau atitudinea sa față de bani a fost o hotărâre dureroasă, dar ea mi-a modelat întreaga existență.

De îndată ce m-am hotărât pe cine să ascult, a început și educarea mea în spiritul banilor. Tatăl meu cel bogat m-a învățat vreme de 30 de ani, până am împlinit 39. S-a oprit atunci când și-a dat seama că deja învățasem și înțelesesem perfect ceea ce încercase să bage în capul meu sec.

Banii sunt o formă de putere. Dar și mai puternică este educația financiară. Banii vin și se duc, dar dacă ai o anumită educație în privința felului în care acționează banii, poți câștiga de pe urma acestei învățături și poți să începi să-ți construiești averea. Motivul pentru care simpla gândire pozitivă nu funcționează este acela că majoritatea oamenilor au făcut școală, dar n-au învățat niciodată despre felul în care funcționează banii, așa încât își petrec viața muncind pentru bani.

Pentru că aveam doar 9 ani când am început, lecțiile pe care mi le-a dat tatăl cel bogat au fost foarte simple. După ce mi-a spus totul, n-au mai rămas decât șase lecții principale, pe care mi le-a repetat 30 de ani. Această carte se referă la aceste șase lecții, explicate cât se poate de simplu de către tatăl meu cel bogat pentru a fi pe înțelesul meu. Aceste lecții nu intenționează să fie niște răspunsuri, ci niște puncte de reper. Puncte de reper care vă vor ajuta pe voi, toți, și pe copiii voștri să vă îmbogățiți, indiferent ce s-ar întâmpla pe lumea asta întotdeauna plină de schimbări și nesiguranță.

CAPITOLUL 2

Lecția întâi

Cei bogați nu muncesc pentru bani

„Tăticule, Poți Să-mi Spui Cum Să Mă Îmbogățesc?”

Tatăl meu a lăsat ziarul de seară și mi-a zis: „De ce vrei să te îmbogățești, fiule?”

„Pentru că azi m-a dus cu mașina mama lui Jimmy, care are un Cadillac nou, și ei toți urmau să meargă în week-end la casa lor de pe malul mării. Jimmy i-a invitat pe trei dintre prietenii lui, dar Mike și cu mine nu ne-am numărat printre ei. Ni s-a spus că nu suntem invitați pentru că suntem « copii săraci »”.

„Așa au zis?” m-a întrebat tatăl meu neîncrezător.

„Da, chiar așa”, i-am replicat eu pe un ton jignit.

Tatăl meu a dat tăcut din cap, și-a împins ochelarii pe nas și s-a apucat iar să citească. Eu am rămas să aștept un răspuns.

Era în anul 1956. Aveam 9 ani. Cu totul întâmplător, mergeam la aceeași școală publică la care oamenii bogați își trimiteau copiii. Inițial, aici a fost un oraș cu o mare plantație de zahăr. Proprietarii plantației, precum și alte persoane importante din oraș, cum ar fi doctori, oameni de afaceri, bancheri, își trimiteau copiii în clasele I-VI la această școală. După clasa a VI-a, copiii lor erau trimiși de obicei la școli particulare. Cum familia mea locuia chiar pe această stradă, am mers la școala

respectivă. Dacă aș fi locuit peste drum, aș fi mers la altă școală, la una cu copii din familii cam ca a mea. După clasa a VI-a, împreună cu acești copii, am fi continuat studiile tot la o școală publică și apoi la un liceu de același fel. Nu existau școli particulare pentru cei ca noi.

Într-un târziu, tata a lăsat ziarul. Era clar că se gândise profund.

„Ei bine, fiule“, a început el lent, „dacă vrei să fii bogat, trebuie să înveți să faci bani.“

„Și cum se fac banii?“ am întrebat.

„Ei, pune-ți capul la contribuție, fiule“, mi-a spus el zâmbind. De fapt, asta însemna: „Asta e tot ce am să-ți spun“ sau „Nu știu răspunsul, așa încât nu mă mai deranja.“

Se formează un parteneriat

A doua zi dimineața, i-am spus celui mai bun prieten al meu, Mike, ce mi-a zis tata. Din câte îmi dădeam eu seama, Mike și cu mine eram singurii copii săraci din acea școală. Și Mike era aici tot din pură întâmplare. Cineva stabilise în funcție de zonă cine merge la această școală, și așa ne-am trezit noi laolaltă cu copiii bogați. Nu eram chiar săraci, dar ne simțeam astfel pentru că toți ceilalți băieți aveau mânuși noi de baseball, biciclete noi și totul nou.

Mama și cu tata ne asiguraseră un necesar minim, cum ar fi mâncarea, un acoperiș deasupra capului, hainele. Dar cam asta era tot. Tatăl meu obișnuia să spună: „Dacă vrei ceva, muncește pentru asta.“ Noi voiam tot felul de lucruri, dar nu erau suficiente locuri de muncă, mai ales pentru băieții de 9 ani.

„Și atunci ce putem face ca să producem bani?“ m-a întrebat Mike.

„Nu știu“, am spus. „Dar nu vrei să fii partenerul meu?“

A fost de acord și astfel, în acea sâmbătă dimineață, Mike a devenit primul meu partener de afaceri. Ne-am petrecut toată dimineața încercând să găsim idei despre cum să facem bani. Din când în când, vorbeam și despre „băieții mișto“ care erau în casa lui Jimmy, de pe malul mării, și se distrau grozav. Ne cam durea gândul ăsta, dar ne făcea și bine, pentru că ne-a determinat să

continuăm să ne gândim cum am putea să facem bani. În cele din urmă, în acea după-amiază ne-a străfulgerat o idee luminoasă. Era o idee pe care Mike o luase dintr-o carte științifică pe care o citise. Plini de entuziasm, ne-am strâns mâna, fiindcă acum parteneriatul nostru avea și o afacere.

În următoarele săptămâni, eu și cu Mike am bătut tot cartierul rugându-i pe vecini să ne păstreze tuburile de la pasta de dinți. Aceștia s-au arătat foarte mirați însă, ce-i drept, majoritatea adulților au fost de acord. Unii ne-au întrebat ce vrem să facem cu ele și le-am răspuns: „Nu vă putem spune. E un secret de afaceri.“

Mama era tot mai îngrijorată pe măsură ce săptămânile treceau. Alesesem un loc lângă mașina ei de spălat unde să ne adunăm materia primă. Într-o cutie maronie de carton, în care fuseseră cândva sticle de sos picant, începuse să crească grămadă noastră de tuburi goale de pastă de dinți.

În final, mama a pus piciorul în prag, exasperată de mizeria tuburilor de pastă de dinți consumate ale vecinilor. „Ce faceți de fapt, băieți?“ ne-a întrebat. „Și să nu mai îmi spuneți că e un secret de afaceri. Rezolvați cu mizeria asta, pentru că altfel o să vă arunc totul la gunoi.“ Eu și cu Mike am rugat-o, am implorat-o, i-am explicat că în curând o să avem destule tuburi cât să începem producția. I-am mai spus că încă mai așteptăm câțiva vecini să își termine pasta de dinți ca să luăm și acele tuburi. Mama ne-a mai amânat doar o săptămână.

Data începerii producției fusese devansată. Situația era prea tensionată. Deja primul meu partener era amenințat cu evacuarea din magazie de chiar mama mea. Slujba lui Mike a fost să le spună vecinilor să își termine mai repede pasta, pentru că dentistul le-a recomandat să se spele mai des pe dinți. Am început să asamblăm linia de producție.

Într-o zi, tata a venit cu un prieten să vadă ce fac cei doi băieței de 9 ani acolo, în curte, cu acea linie de producție care funcționa la viteză maximă. Peste tot era o pudră albă. Pe o masă lungă erau cutioare mici din carton în care de obicei se ține laptele de la școală, și grătarul familiei era încălzit la maximum cu cărbuni încinși.